

Art Langer, Hoofd Jeugdopleiding PSV

OPLEIDEN ALS MISSIE

Tweeënhalf jaar geleden kreeg Art Langer de opdracht om bij PSV een duurzame jeugdtaak uit te rollen. Sindsdien ontwikkelen de Eindhovenaren zich gestaag van 'koopclub' tot opleidingsclub. Langer, oud-trainer van FC/PEC Zwolle, zette onder meer FUNDament op, een extra lange vooropleiding tot profvoetballer in de regio. Zijn aanpak bij PSV is geen blauwdruk voor zijn collega's in de amateurwereld, waarschuwt hij. "Een jeugdopleiding van een amateurclub moet heel anders gerund worden dan die van een profclub."

Wéér niet. In 2013 grijpt PSV – ondanks spelers als Strootman, Van Bommel en Mertens – voor het zesde seizoen op rij naast de kampioensschaal. De club lijkt niet meer de geoliede machine die het lang was. Het is al jaren onrustig op de bank: een opeenvolgende reeks trainers van kaliber slaagt er niet in om een stabiele lijn in PSV te krijgen. Ook de financiële kopzorgen van de periode daarvoor dreunen nog na in

Eindhoven.

Die zomer zet technisch manager Marcel Brands de geplande strategische ommekeer in die PSV weer op de rit moet krijgen. Phillip Cocu wordt de jongste hoofdtrainer sinds Thijs Libregts en ook de selectie krijgt een flinke verjongingskuur. Het is duidelijk: PSV gaat voor de jeugd. Het eerste teken daarvan kwam enkele maanden eerder al met de aanstelling van Art Langelier als hoofd jeugdopleidingen (HJO). Diens opdracht: in nauwe samenwerking met de technische staf zorgen voor ‘continuïteit’ en ‘meer doorstroom’ van jeugdspelers.

Doelen

“Die continuïteit is gelukt, want ik ben er nog steeds”, zegt Art Langelier lachend. “Mijn voorgangers waren vaak al snel weg bij de club. De jeugdopleiding stond twee jaar geleden niet zoals we wilden. PSV wilde met Marcel Brands, Phillip Cocu en mij een langdurig beleidstraject van minstens vier jaar opzetten. Sindsdien zijn we in visie en beleid steeds meer ‘de jeugdkant’ opgegaan. Inmiddels komen we langzamerhand in de fase dat we daarvan kunnen gaan profiteren. De eerste jonge spelers, die de laatste paar jaar in de jeugdfallden zijn klaargestoomd, stromen door. Over tien jaar moet het ook zo zijn dat de spelers die al vanaf de pupillen bij ons spelen, in het eerste elftal terechtkomen. Dat gebeurt nu incidenteel, zie bijvoorbeeld Memphis Depay en Jorrit Hendrix, maar niet structureel.” Naast Hendrix zijn Jürgen Locadia, Jeroen Zoet en Joshua Brenet de selectiespelers uit eigen opleiding die dit seizoen op veel speeltijd in PSV 1 kunnen rekenen. Een score van ruim een derde van de elf. Als het aan Langelier ligt wordt dat aandeel hoger.

“Ons streven is een situatie waarin twaalf van de 24 selectiespelers uit eigen opleiding komen. Dat lukte vorig seizoen al, dit seizoen net niet (de selectie voor 2014/2015 kent elf zelfopgeleide spelers, red.). En van die twaalf moet minimaal de helft elke week op het veld staan.”

Economisch

Aan PSV is – al dan niet terecht – het imago van koopclub gaan kleven. Dat beeld lijkt nu aan herziening toe. Langelier: “We zijn financieel niet meer in staat om spelers van in de twintig te halen uit grote Europese competities. Zelfs op hun achttiende zijn buitenlandse spelers vaak al onbetaalbaar. Het is in de eerste plaats dus een economische overweging om meer spelers uit de eigen jeugd te laten doorstromen.”

Bij zijn aanstelling waren de trainers Langeliers primaire aandachtspunt. “Het jeugdtrainerscorps is binnen een jaar aangepast en uitgebreid. Het is nu een mooie mix van experts, oud-PSV’ers en voetbaliconen als Ruud van Nistelrooij. Mijn doel was en is om de trainers hetzelfde te laten denken en laten doen. Ik ben met ze naar buiten geweest om te gaan trainen. Daar geloof ik in: samen discussiëren en de lijnen uitzetten.”

Kennis van het spel

Volgens Langelier zelf is het van groot belang voor zijn functioneren dat hij een flinke rugzak trainerservaring heeft. De geboren Lochemer stond drieënhalve seizoen aan het roer bij FC Zwolle (sinds medio 2012 PEC Zwolle), waarmee hij in zijn tweede jaar promoveerde naar de eredivisie. Eerder was hij respectievelijk co-head jeugdopleidingen/jeugdtrainer bij de Zwollenaren en trainer van twee amateurverenigingen. Langelier heeft een achtergrond in het onderwijs, als gymleraar en leidinggevende.

“Basisvoorwaarde één voor een hoofd jeugdopleidingen is kennis van het spel”,

stelt hij. “Je bent kansloos als je niet zelf op hoog niveau gespeeld of getraind hebt. Dan kun je namelijk alleen invloed hebben op het organisatorische aspect en niet op het belangrijkste proces: het beïnvloeden van trainers en spelers.”

“Andere belangrijke vaardigheden voor een HJO zijn organiseren, reflecteren, delegeren – eigenlijk gelden dezelfde competenties als voor een manager bij een bedrijf of op een school. Die managementkant van het voetbal spreekt mij aan. Je kunt over een langere periode dingen neerzetten. Bij FC Zwolle hield ik me daar volop mee bezig, ook als hoofdtrainer. Bij PSV bevalt deze rol goed, maar het zou zomaar kunnen dat ik hierna weer hoofdtrainer wordt.”

Jonge profs

De aanwas van nieuw talent bij PSV verloopt via twee sporen. Enerzijds worden spelers in het buitenland gescout, anderzijds wordt er geworven in eigen land. Belangrijke pijler bij dat laatste is het talentenprogramma FUNdament, een samenwerking met regiogenoten als Willem II en Helmond Sport. Jonge spelers (acht tot elf jaar oud) van deze clubs volgen een vierjarige vooropleiding tot profspeler, waarbij PSV voorziet in training en begeleiding. Vanaf twaalf jaar stroomt een select clubje spelers door naar de Eindhovense jeugdopleiding, de overige spelers gaan door bij de samenwerkingsclub. De achterliggende filosofie: minder druk voor de kinderen, trainen en spelen dicht bij huis en een hogere kwaliteit instroom voor PSV en de samenwerkingsclubs.

Langler licht toe: “De kinderen kunnen in hun eigen omgeving blijven voetballen. Bovendien is de verwachting lager dan normaal. Als de club een klein aantal jongens scout, is de druk voor hen groot, omdat iedereen verwacht dat ze prof gaan worden. Terwijl je eigenlijk niet kunt zeggen van een

achtjarige of hij het gaat maken – ik kan dat in elk geval niet zien. Bij FUNdament is het heel anders: daar is het een poule van honderd jongens in plaats van tien of elf. Die kun je vier jaar beïnvloeden met complete topsportbegeleiding, in hun eigen omgeving. Ze weten dat het helemaal niet zeker is dat ze PSV gaan halen. Het voordeel voor ons is, dat wij meer keuze hebben en voor de samenwerkingsclubs gaat het gemiddelde niveau omhoog.”

Buitenlands talent

Spelers in een leeftijdscategorie hoger, tussen de twaalf en de vijftien, worden gescout in Nederland. Boven de zestien kijkt PSV ook in heel Europa rond. Langeler: “Spelers uit het buitenland moeten een duidelijke meerwaarde zijn ten opzichte van onze eigen spelers. Ons voordeel is dat Nederland een goed imago heeft als opleidingsland. Het nadeel is dat we niet zoveel geld kunnen bieden als bijvoorbeeld Engelse clubs.” PSV-scouts letten op twee zaken: motorische potentie en spelinzicht. “Motorische potentie gaat over hoe hoog een speler kan springen, hoe snel hij opstaat na een val, hoe explosief hij is. Dat meten we allemaal tijdens de intake, in ons FieldLab. Het tweede, spelinzicht, is subjectiever. Een scout moet kunnen zien of iemand slim speelt en daarnaast kunnen inschatten of iemand goed past bij de club.”

Voor het ‘lokken’ van buitenlands talent zijn goede voorzieningen onontbeerlijk, stelt Langeler. “Een van de doelen die we hier nog willen verwezenlijken is de accommodatie op Europese-subtopniveau brengen. We willen speciale ruimtes om te sporten, rusten, revalideren en eten – alles op één plek. Je zou het een soort campus kunnen noemen. Maar even belangrijk als de accommodatie zijn goede gastgezinnen, een school en persoonlijke begeleiding. Daar zetten we ook grote stappen in.”

Speelstijl

In de PSV-jeugd wordt zoveel mogelijk een uniforme speelstijl gehanteerd. Het eerste elftal zet daarbij de toon. “De teams tot en met onder-zeventien kopiëren de aanvallende stijl van het eerste. De oefenvormen van het eerste worden vertaald naar de jeugdtrainingen. Zo wordt een A1-speler die een keer met het eerste meetraint niet verast door de opzet. Bij onder-zestien en daaronder is er meer ruimte om variabele te spelen.

Langeler vindt de speelstijl echter niet de core business. “Meer dan dat gaat het om de werkwijze. Hoe je met elkaar samenwerkt en overlegt en welke keuzes je maakt qua methodes. Het begint bij dát proces; het spel volgt dan vanzelf.”

Mentaliteit

In het profvoetbal is de mentale gesteldheid van spelers bij uitstek belangrijk en mogelijk doorslaggevend in een carrière. Wat betreft mentale training toont Langeler zich geen voorstander van ‘dualisme’.

“PSV GAAT JEUGDKANT OP”

“Ik geloof niet dat je mensen kunt opdelen in een fysiek en een mentaal deel. Het gaat om de gehele mens, met diens unieke genen. Die gehele mens moet je zien te beïnvloeden. We hebben zwaar in specialisten geïnvesteerd, want er was hier nauwelijks bezetting qua mentale begeleiding. Nu is er een schoolcoördinator, een fulltime sportpsycholoog, enzovoort. Maar op dagelijkse basis worden spelers begeleid door hun eigen trainers, in samenspraak met de specialisten.”

PSV-spelers dienen zich ook aan de normen en waarden te houden die op de Herdgang worden gehuldigd. Die komen neer op een simpel uitgangspunt: normaal doen. Langelier: “Met normaal doen bedoel ik gedrag dat algemeen te herkennen is. Het is geen lijst met regels. Maar als je in de kleedkamer je schoenen uitklopt en het zand laat liggen, is dat niet normaal. Want dat doe je thuis ook niet.” Ook worden teams gekoppeld aan maatschappelijke projecten. “Wij denken dat dit helpt in de weg naar volwassenheid, en het is een win-winsituatie.”

Amateurs

Volgens Art Langelier is er in zijn vak een essentieel verschil tussen de amateurs en de profs. “Ik geef regelmatig lezingen bij amateurclubs en dan vraag ik altijd: doen jullie aan topsport, prestatiesport of recreatiesport? De meesten zeggen dan: het zit tussen top- en prestatiesport in. Volgens mij is

het recreatiesport. Natuurlijk, je speelt om te winnen. Maar twee keer in de week trainen en één keer per week spelen, is iets heel anders dan acht keer trainen en wedstrijden spelen waar de toekomst van een hele club van afhangt. Het kerndoel van een amateurvereniging is plezier: de leden en de spelers moeten met plezier naar de club komen. En verder dat iedereen op een goed veld kan trainen en iets kan leren.”

Maar zelfs het leren staat in het amateurvoetbal onder druk, vindt Langelier, wiens zontje bij een amateurclub speelt. Hij maakt zich zorgen over het niveau. “En dat zit hem met name in het technisch kader. Laat me het probleem uitleggen met een voorbeeld: IJslandse voetballers zijn momenteel helemaal hot. Het nationale team gaat zelfs naar het EK, terwijl er slechts driehonderdduizend mensen in IJsland wonen. Een belangrijke factor is dat jeugdtrainers daar verplicht gediplomeerd zijn. Als ik bij mijn zontje ga kijken, zie ik goedwillende trainers, vaak ouders. Top, dat enthousiasme, maar negen van de tien keer worden die trainers niet bijgeschoold om hun vaardigheden te verbeteren. Daar heb ik grote moeite mee.”

Profclubje spelen

Langelier meent dat amateurclubs er goed aan doen om zich meer te focussen op de jeugd. Nu staren ze zich vaak blind op de ranglijst van de hoogste teams. ‘Profclubje spelen’, noemt hij dat. “Waarom moeten de

hoogste teams per se top presteren? Ik zie niet in waarom dat zo belangrijk is. Het leidt ertoe dat al het geld daarnaartoe gaat. De hoofdtrainer krijgt dan een mooi bedrag, en de A1-trainer krijgt ook nog honderd euro. Maar je kunt volgens mij beter je E-jeugdtrainer betalen – daar loopt je toekomst rond. Of schakel voor hetzelfde bedrag iemand met een ALO-diploma in om het hele kader door te lichten en bij te scholen.”

Langelier beseft dat de budgetten bij amateurverenigingen in het niet vallen bij die van clubs als PSV. Dat vereist creativiteit. “Er is een aantal simpele, slimme oplossingen waar zelden voor wordt gekozen in de traditionele voetbalwereld. Neem het grote probleem dat talenten uitvallen, omdat ze de voorrang geven aan studie of bijbaan. Je kunt zo’n speler die voor zijn werk dreigt te kiezen ook 100 euro in de maand betalen om de C1 te trainen, of een cursus aan te bieden en zelf te blijven spelen.”

“Zoek ook naar de kennis in je bestand van medewerkers en vrijwilligers. Zit er een onderwijzer tussen? Laat hem dan na de training bijles geven aan een speler die in de grote stad studeert en door zijn huiswerk de training dreigt te missen. En geef hem in ruil daarvoor een paar gratis koppen koffie en een mooi trainerspak. Ik bedenk dit uit de losse pols, maar er zijn duizend van dit soort oplossingen te vinden. De amateurclub van de toekomst zorgt dat hij hier creatief in is.”